

UJ KELET

ESZDŐ-POLITIKAI-NAPILAP

Pacifikálás

Az amerikai kongresszus háborút üzent a háborúnak. Törvényt alkotott, amellyel megtiltja a köztársaság polgárainak, hogy olyan államokba, ahol polgárháború dúl, fegyvert és municiót szállítsanak. A pacifikálás öszinte szándéka nyilatkozik meg ebben az első lépésben, amelynek csak az az egy hibája van, hogy megindulásában erőteljesebb, mint az előrehaladásban. Mert ez a törvény olyan furlangos lakatot rak az arzenálakra és fegyvergyárak kapúira, aminőt leginkább csak az amerikai gyártanak. Nem is kell kulcs hozzá, csak egy gyöngye nyomás és a lakat megnyílik.

Nyilvánvaló, hogy az amerikai demokrácia a világkrízis állandó növekedése és a háborus lehetőségek között kapcsolatot lát. A válságot csökkenteni csak úgy lehet, ha a háborus veszedelemeket is lecsökkentik. Ilyen törvénnyel, aminőt most a kongresszus elfogadott, a béke gondolatát valóban meg lehet erősíteni, de biztosítani csak nagyon bajorosan. Mert ez a törvény az arzenálok hátsó ajtaját egyáltalán nem zárta el a háború előtt. Innen majd még ezután is lehet fegyvert és municiót szállítani.

A béke aranyporától sugárzó törvény ugyanis háború és háború között statuuál. Nem dogmatizálja, a különbséget, az amerikai óvatosság nem követ ilyen szamárságot, de a különbségeket elismeri. A fegyverszállítási tilalmat úgy fogalmazta meg, hogy a generális alkalmazása épenséggel nem kötelező. Megtiltja a fegyverszállítást, de hangsúlyozottan csak olyan országokba, ahol polgárháború van. Ha tehát Bolívia vagy Peru mostani alkotmányának megvédése, vagy a mostani rend megváltoztatása végett konfliktusba keveredik az államhatalom birtokosaival és ez a konfliktus egymás ellen fegyverrel harcoló táborokra tépi az országot, akkor az amerikai fegyvergyárak nem szállíthatnak fegyvert és municiót ebbe az országba, nem szállíthatják azt még annak a pártnak sem, amely valóban az ország javáért harcol. Nem kaphat majd fegyvert Oroszország sem, mert annak belső átalakulását egyszerűen polgárháborúnak minősíti az amerikai felfogás. Ellenben kaphat majd fegyvert olyan ország, amely ugynevezett legális háborút visel, még akkor is, ha ezzel olyan országot támad meg, amely fenyegette meg egzisztenciájában.

Ha az ember látja a jóra való törekvés vergődését és ingadozását, mikor az a béke gondolatába kapcsolja bele magát, azt hihetné, hogy az túlságosan

komplikált és szinte megfoghatatlan. Pedig roppant egyszerű, csak szokjuk már egyszer meg azt a gondolatot, hogy minden háború rossz. Nemcsak a polgárháború az, de másféle is. Az ilyen még veszedelemesebb, mert nem lehet olyan könnyen lokalizálni, mint a polgárháborút.

De a világ igazi pacifikálásához egyéb is kellene még, nemcsak fegyverszállítási tilalom. A béke summája a rendnek, a jólétnek és a nyugalmas dolgoztetésnek. Végső eredményében tehát a gazdasági élet kikristályosodott állapota. Nem elég hát megtiltani a fegyverszállítást, mert ez csak negációja a háborúnak, nem több. A pacifikálás po-

zítívumokat követel és ezeket csak a béke munkafegyverei adhatják meg. Fegyvert ne adjon egy ország se a másíknak, de adjon gazdasági eszközöket, jó kereskedelmi szerződéseket és olyan lehetőségeket, amelyek a kultúra határsainak zavartalan kicserélését biztosíthatják. Wirth német kancellár már ráeszelt erre az igazságra. A német iparosok és kereskedők kongresszusán kijelentette, hogy a világ gazdasági szempontból kezd nézni az európai válságot és a napirenden lévő problémák gazdasági megoldását is keresi. A béke, ezt már mi mondjuk, csak a gazdasági élet kiegyensúlyozásával érhető el. A pacifikálást kezdeni is, végezni is itt kell.

Revízió alá veszik a Titulescu-féle adótörvényeket

Meghosszabbították az adóbevallások beadásának határidejét -- Új rendelkezés a luxusadó elszámolására

Az Új Kelet tudósítójától

A Titulescu-féle adótörvények végrehajtása körüli zavar és fejetlenség az ellentétes és az erdélyi viszonyokkal nem ismerős rendelkezések folytán egyre nő. Fokozzák a zavart azok a hírek, hogy az új kormány pénzügyi programja merőben ellenkezik Titulescu adópolitikájával és így a közeli hetekben új alapokra fektetik az egész adórendszert. A Titulescu-féle adózási rendszer teljes csődjét jelent az erdélyi adóbevallások beadásának teljes sikertelensége. Az adózók teljes bizonytalanságban vannak, senki sem tudja, mihez kezdjen? Kérdést intéztünk ez ügyben Ciuta pénzügyi tanácsoshoz, aki a következőkben adta meg értékes felvilágosításait:

— Előrelátható volt, hogy az erdélyi viszonyokkal ismeretlen egyének által kiadott és végrehajtandó adórendeletek csak nyugtalanságot és fejetlenséget fognak okozni. Tessék elmemni a felebező bizottságokhoz: annyira el vannak halmozva felebezzésekkel, hogy még egy bizottság felállításáról kell gondoskodnunk. Általában minden tíz adóbecslés közül nyolcat megfelelnek. Azt hiszem, ehhez nem szükséges semmiféle kommentár. Január 20-áig, az adóbevallások beadásának határidejéig vidéken tíz, városokban pedig ötven százalékot szolgáltattak be az adófizetők. Ilyen szokatlan méretű, de érthető passzivitás mellett képtelenség a törvény idevágó büntető rendelkezéseit foganatosítani és ezért további intézkedésig minden következmény nélkül beadhatják az adófizetők az adóbevallásokat. A falukból beszolgáltató adóbevallások azért olyan feltűnően kevés százalékot tesznek ki, mert ott az amugyis túlhalmozott jegyzők kötelessége ezeknek a munkáknak az elvégzése, akiknek legnagyobb része maga sem tud eligazodni az adórendeletek tekervényes labirintusában.

— Van-e már tudomása — kérdeztük — az új pénzügyminiszter terveiről?

— Az új pénzügyminisztertől hivatalos rendelkezés még a mai napig nem érkezett. Azonban meg vagyunk győződve, hogy a Titulescu-féle törvényeket teljes egészében megváltoztatják. Kívánatos volna, ha az új

törvények megalkotásánál a pénzügyminiszter meghallgatná az erdélyi szakembereket is és figyelembe venné Erdély speciális helyzetét. Titulescu törvényeinek is azért kellett Erdélyben megbukni, mert nem volt tekintettel az itteni különleges helyzetre és egész Romániát egy kalap alá akarta venni. Bármilyen programja legyen is az új pénzügyminiszternek, ha nem veszi figyelembe Erdély helyzetét, sikertelen marad minden intézkedése:

— Elérkezett e újabb rendelet a luxusadókra vonatkozólag?

— Érkezett egy rendelet, amely a kozmetikai árucikkekre vonatkozik. E rendelet értelmében a mosdószappanon, fogporon és fogpasztán kívül luxuscikkeknek minősítenek minden egyéb kozmetikai és toalettcikket. Az előbb említett három cikk után egy százalék adót kell fizetni. Egyébként minden üzlet, vendéglő, kávéház és cukrászda köteles az üzletében feltűnő helyen egy nyomtatványt kifüggeszteni, amelyen rajta van a fizetendő luxusadó százaléka.

A szeszkereskedők forgalmi adójánál a szeszadót nem vonjuk le, tehát a forgalmi adó az egész vételár után jár.

A kereskedők az itteni kereskedelmi és iparkamara útján kérték, hogy mentesítsék őket a luxusadó különleges lajstromának vezetésétől, mert az egyszázalékos forgalmi adó lajstromából is meg lehet állapítani az eladott luxuscikkek után befizetendő luxusadót. Ez volna szerintem is a legcélravezetőbb, azonban nem áll módunkban a kérelem teljesítése. A különleges lajstrom vezetésétől felmentették a részvénytársaságokat és azokat a kereskedőket, akiknek külön számvevőségük van. A részvénytársaságoknak ezután csak hiteles strazzát kell majd vezetni.

Január 1-én járt le a luxuscikkeknek minősített autók, kerékpárok, hintók és fegyverek bejelentésének a határideje. Eddig egyetlen bejelentés sem történt, ami annak tulajdonítható, hogy senki sincs tisztában az erre vonatkozó homályos rendelkezésekkel és mindenki azt hiszi, hogy ez a rendes adó kategóriájába tartozik. A határidő meghosszabbítására vonatkozólag még semmiféle rendelkezés nem történt.

A német zsidóság Palesztináért

Az Uj Kelet tudósítójától.

Az 1921 évi londoni konferencia után és különösen az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség első nagyobb föllendülése nyomán, a múlt esztendőben erős lendülettel indult meg Erdély területén a Keren Hajjeszód akció. Az első szervező munka nagy nekirbulásai után azonban látszólag erős visszaesés mutatkozott az erdélyi munkában. Ez a visszaesés csak látszólagos, mert a szervezés csöndben tovább folyik és közel van az idő, amidőn Erdély zsidósága tettekkel fog belekapcsolódni a világ zsidóságának Keren Hajjeszód munkájába. Mert a világ össz zsidósága, mint minden más téren, jóval előtte halad a mi munkásságunknak. Lelkesítő példák állanak előttünk, melyek közül legújabbán a németországi zsidóság munkásságáról kaptunk hírt.

Berlin legelőkelőbb zsidó egyéniségei pártáryalatra való tekintet nélkül, a napokban közös felhívással fordultak Németország zsidóságához és ez a felhívás az ottani intenzív Palesztina-munka kezdetét jelenti. A felhívás a következőképpen hangzik:

„Palesztinának betelepítése minden időben vallási kötelesség gyanánt állott a zsidóság előtt, most meg van adva a lehetőség, hogy Palesztinát a zsidónép nemzeti otthonává fejlesszük ki. Ez a lehetőség a világ össz zsidóságát hatalmas feladat elé állítja. Minden zsidónak tudnia kell a mai napon, hogy a palesztinai zsidó nemzeti otthon sorsa a saját személyében is érinti őt. A zsidó földön élő zsidó nép produktivitása lelket és erőt fog önteni a szétszórásban élő össz zsidóságba is. Épen ezért Palesztina fölépítésének ügyét pártok fölé kell emelni és az összesség együttmunkálkodása kell hogy biztos sikerre vezessen.

Súlyos nehézségek állanak előttünk, de az akadályok nem legyőzhetetlenek. Számos feladat vár reánk, de ezeket a feladatokat meg tudjuk valósítani. Palesztina földjét vissza akarjuk adni a földművelésnek, folyóvizet szabályozni kell, országutakat, vasutakat és kikötőket kell építeni, az egész országot sürgősen be kell rendezni, kórházakat kell építeni, az egészségügyet szabályozni, népiskolákat, közép- és szakiskolákat kell alapítani, a szociális rendet a legtagabb értelemben meg kell alapozni és biztosítani. Ebben a munkában tettekkel résztvenni minden zsidónak elemi kötelessége.

Renkivüli nagyságu pénzösszegeket kell erre a célra előteremtenünk. A mi általunk gyűjtött pénzzel lehető nagy szolgálatot kívá-

nunk a Palesztina-ügynek tenni. Tekintettel a német pénz devalválódására, a mi általunk gyűjtött összegek kizárólag Németország területén fordíttassanak Palesztina-célokra. Az építő munkában úgy tudunk legjobban segíteni, ha Németországban árukat vásárolunk, melyeket Palesztinába küldünk, ha a Palesztinába kivándorlókat felszereléssel és ipari eszközökkel látjuk el, ha Németország területén kiképző iskolákat alapítunk, melyekben a Palesztinába vándorló jó földművesekké és iparosokká készíthetjük elő magukat.

Felhívásunk Németország minden zsidójához szól. Epen úgy, mint ahogyan a világot átölelő Keren Hajjeszód akcióban az össz zsidóság szervezete alakult meg Palesztina fölépítése érdekében, épen úgy egyesítse az itteni Keren Hajjeszód Németország minden zsidójának erejét közös munkára. A Keren Hajjeszód kizárólag a Palesztina-telepítés praktikus céljait szolgálja. Ennek a nagy ügynek keresztülvitele minden egyes zsidótól olyan áldozatokat követel, mely a feladat nagyságának megfelel.

A felhívást a következők írták alá: Leopold Badt, a berlini zsidó hitközség elnöke, Kurt Blumenfeld, Einstein professzor, dr. Adolf Goldschmidt egyetemi tanár, dr. Arthur Hantke, dr. Kalischer egyetemi tanár, Eugen Landau főkonzul, dr. Eugen Mittwoch egyetemi tanár, dr. Soberheim egyetemi tanár, dr. Julius Stern a berlini zsidó hitközség elnöke, Hermann Struck festőművész.

Berlini tudósítónk értesítése szerint a felhívás kibocsátása után Németország legnagyobb zsidó hitközségei, így többek között a Hamburg, Breslau, Königsberg, Stettin, Leipzig, Drezda, Stuttgart, Mainz, Heidelberg, Königsberg, Manheim és más nagy városok zsidó hitközségei azonnal csatlakoztak a felhíváshoz.

Palesztina ujjaépítésének munkája ezzel Németországban olyan hatalmas szervezetet nyert, melynek működése erősen hozzá fog járulni a zsidó nép pozíciójának megszilárdításához Palesztinában és magában Németországban is.

A németországi Keren Hajjeszód munkának ez a hatalmas kezdete példaképpen áll az erdélyi zsidóság előtt is és nem sok idő fog elmúlni, amikor Erdély zsidósága is egyesült erővel fogja a külföldi példát követni.

Egykoronás, ötvenfilléres és huszfilléres ércpénzek Csehszlovákiában. Bukaresti munkatársunk jelenti: A csehszlovák követtség közli, hogy Csehszlovákiában huszmillió cseh korona értékű egykoronás, ötvenfilléres és huszfilléres ércpénzt helyeztek forgalomba. Az új ércpénzek nyolcvan százaléka réz, husz százaléka nikkel.

A caddik pipája

Irtá: J. L. Perc

— Héberből fordította: Löwenkopf Kálmán —

I.

Még mindenki elevenen emlékszik rá, Szore Rivke magtalan volt és kenyértelen. És ezt ne tessék képletesen értelmezni. Az ő Chájem Borechja, a hitvespárja, nagy chaszid volt... Alig hogy elhozta az apósa (az Isten nyugosztalja, szintén a jámbor zsidók közé tartozott) a megyei székhelyből, Lublinból, mindenki első tekintetre észrevette, hogy kiváló portékát vásárolt, meglátszott rajta, hogy elsőrangú ember, valóságos Isten áldása... Azt beszélték fölé, a rosszmájuk persze, mintahogy már ilyenkor szokás, egy kis gunnyal keverve, ha nem is sikerül neki a Messiást elhozni, minden esetre nagy csodatettek van hivatva... Ezt az arca is elárulta! Fekete nagy szemgolyójában mély tüzek lobogtak... Mintha sötét szobában valaki gyertyával járt volna... Az arca, az arca fehér volt, mint a fal, olykor kipirosodott, a bőre vékony, átlátszó, a halántéka körül táncoló erek, amelyek szüntelenül lüktettek és sovány volt, elképzelhetetlenül sovány.

Magától értetődik, ilyen kiváló férfiú nem elégszik meg kevéssel. Így az ő számára is kevés volt a nyílt hozzáférhető tudomány!

Lelke a titkok titka után vágyakozott: Zohár, kabbala és hasonló dolgok...

Mondják, ha a caddikhoz utazott, sokszor elűttek egy óra hosszat és még több ideig is, anélkül, hogy egy szót is váltottak volna egymással. Csak jelekkel társalogtak... Az egyik például összeráncolta a homlokát, a másik a szemével hunyorgatott és ez aztán elég is volt! Olykor az egyik felemelte az ujját, a másik kinyújtotta a karját és nem többet...

Sokan haragudtak, amiért a bethámidrásban a felesége neve után „Szore Rivke Chájem Borechja”-nak hívták vagy röviden: a Szore Rivke urának. A Tóranak, a tudásnak legalacsonyítását látták abban, hogy az értelemnek negyvenkilenc fokát együtt emlegetik egy fazék paszullyal vagy élesztővel, amellyel Szore Rivke kereskedik... És meg kell adni, magának Szore Rivkenak is rosszul esett ez... Nem bolond asszony ő, jól tudja, tulságosan nagy tisztelet az neki, hogy az urát órála nevezik. És ha gyönyört is okoz, számba veszi, hogy nem érdemes miatta a tulvilági érdemeket megcsonkítani. Így szívesebben lemondott volna a megtiszteltetéséről.

Olykor Szore Rivke is eljött a bethámidrásba főtapszulyt árusítani a tanulóknak. A jesiva növendékei szeretik a tréfát, a hancurozást. Amint közeledni látták, mindjárt odaszóltak: „Chájem Borech, jön az eltartód!”

Zsidó tragédiák

Az ukrán pokolban

Az Uj Kelet munkatársától

Folytatom a Krivoje osero-i jegyzőkönyv tartalmát:

Amikor szegény Salamon Berkoviccsal végeztek, a herceg és „farkasai” kimentek a falu végére a befagyott tóhoz, hogy a havat eltakarítsák és korcsolyázási célokra kényelmessé tegyék a tiszt uraknak. A tó közelében van a zsidó temető.

Ezen a zsidóknak borzasztó napon a chevra kadisa elnöke, Abraham Goldentuler kiment egyedül a temetőbe és talátszban, fején és karján tefilinnel, imát mondott a község elhunyt nagyjainak sírjánál. Goldentuler hetvennyolc esztendő volt, gazdag és tekintélyes talmudista, jótékony és vallásos.

Djekonsky herceg megpillantotta az aggastyánt, amint kint a temetőben egy sírköre borulva magába mélyedt. Már nem volt fontos számára a hó eltakarítása, már megelégedett tisztársai szórakoztatásáról, a kínzás vad, sötét ösztöne borította be durva lelkét és katonáinak kiadta a parancsot:

— Megdolgozni az öreg zsidót!

A terroristák berohantak a temetőbe, kicipelték az öreget és vitték egy utszéli házba. Hosszu, fehér szakállát leöntötték olajjal, de előbb megkötözték kezét, hogy ne tudjon oltani.

Aztán meggyújtották a szakállát és kényszerítették a „Jablocsko” kezdetű katonadal éneklésére.

Amikor iszonyu kínok között az öreg ember arcszörzete leperzselődött, az egyik „farkas” odament hozzá, lemosta vizzel az arcát, megberetvalta és gunyolódva mondta:

— Látod öreg, így most már beillenél politikai megbízottnak!

A herceg pedig széleset röhögött a kegyetlen tréfán.

Amikor az öreg valamelyest magához tért, megkérte kintóit, vigyék kocsiá haza, otthon majd odaadja nekik aranyait. Nyomban kocsi hoztak, fölültették és elhajtottak vele a házába.

— Mielőtt az értékeket kiadom, van egy kérésem — szólt. Arra kérlek benneteket, engedjétek megírni a végrendeletemet.

A farkasok kegyesek voltak és megengedték, hogy félrevonuljon a másik szobába és megírja a testamentumát. Goldentuler visszavonult és egy félóraig maradt a szobájában. Visszajött és így szólt a martalócoknak:

— Hazudtam nektek, mert aranyaim nincsenek; földem és házam van. Fortély volt tőlem az ígérlet, amit csak azért tettem

De Chájem Borechet nem kellett figyelmeztetni, ő ezt megérezte. Már amikor a lépcsőkön felfelé csoszogott, megismerte a lépteit. És Chájem Borech ilyenkor fejét a könyv felé hajítja vagy elrejtí arcát sovány kezeibe, csak fehér homloka látszik és a halántékán a táncoló erek.

Szore Rivke feléje se néz, leküzdí vágyát, nem akarja látni a dicsfényt se amely tanulás közben körülveszi... ő mindent ott akar kapni, ott, százhusz év múlva, de nem itt... De azért mégis gyönyört érez a szívében, előleget az eljövendő nagy gyönyörből. Arca kipirosodik, szeme ég, lobog. Elmélázását a növendékek kihasználják: kosarából egy-egy marék paszulyt elemelnek...

A bethámidrásba nehéz szível jött és büszkén, felemelt fővel, örömtől repeső szível távozik... És ilyenkor igazán nem látszik meg rajta, hogy asszony, hogy lakadalma óta a kínlás éveit, az éhezés hónapjai multak el fölötté... Homlokán nincsen ránc, arca virit, mint a rózsa. Olyan, mint a menyasszony, aki most jön a chupa alul... De eszébe jut, a mostani öröm kisebbíti a tulvilág gyönyöreit, mert minden pillanatnyi örömet ott följegyznek. És lecsillapul. Fél, ha itt nagyon sok öröme lesz, csupaszon, érdemek nélkül, mint egy lekopaszott madár, érkezik majd a tull világra... Mert micsoda érdemei is vannak?

hogy itt öljetek meg. Remélem, ezt elérem. Ezt elérte. A feldühösödött véredek leterítették, aztán földülták a házat, a halottat otthagyták, de a végrendelet megmaradt.

A végrendelet így kezdődik:

„Mindenható, világ ura, Sorsok kegyes intézője, hálát adok Neked, hogy „Kevurat Jisrael-“hez, zsidó temetéshez juttatsz. Külön nagy kegy lesz ez Tőled ma, amikor büneink nagy száma miatt emberi fenevadakkal hajtatod végre rajtunk ítéletedet. Istenünk, Izrael nagy igazságos istene, bocsásd meg bűneinket és Izrael gyermekeit ajándékozd meg a félelem nélkül való béke áldásával.“

Négy hétig feküdt lakásán a chevra kadisa elnökének holtteste, mert az ellenforradalmárok négy héten át maradtak a községben. Amikor kivonultak, a zsidók a hóalól, szemétdombokról szedték össze legyilkolt testvéreik csontjait. Mert a húst lemárták róluk a kutyák.

Ötszáz zsidó lelket oltottak ki Petljura katonái ebben a községben és ezek közül százegynéháznak nem lehetett a személyazonosságát megállapítani. Csontjaikat öt zsákba rakták és közös sírba temették.

Tébolyító jelenetek játszódtak le a temetőben. Egy Kleinmann nevű fiatalember, akit a banditák arra kényszerítettek, hogy apját meggyilkolja, amikor a meggyilkolt holttestét leeresztették a sírgödörbe, föbe lötte magát és lebukott a sírba. Egy asszony, akinek urat nem lehetett agnoszkálni, a férj taliszrával az öt emberi csontokat tartalmazó zsákot sorra átsavarta, átölelte és eszelősen csókolta. Azután oltmaradt a temetőben, nem mozdult el a tömegsirtól. Reggelre megfagyva találták.

Feje az imaköpenybe volt burkolva.

Szabó Imre

— Tisztújítás a petrozsényi helyi csoportban. Január tizenötödikén tartotta meg az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség petrozsényi helyi csoportja tisztújító közgyűlését. Heves választási küzdelem után az alábbi vezetőség került a csoport élére: dr. Halmos Brunó elnök, dr. Weitzner Leó és dr. Abraham József alelnökök, Hirsch Samu és Reismann Pál titkárok, Grünfeld Dezső gazda, Herschkovics Hermann és Hammer Nándor jegyzők, Horváth Béla pénztárnok, Hercz Jenő sékelbiztos, Hoffmann Miksa és Weisz Mór ellenőrök. A régi elnököt, Ziszovits Jenőt a csoport megalakítása körül szerzett érdemeiért díszelnökké választották. A kulturbizottság elnökévé dr. Abraham Józsefnéval és dr. Weitzner Leóval töltötték be. A közgyűlés kulturbizottságát is alakított az ifjúsági nevelés céljára.

Mivel foglalkozott ő világlátásban? Durva munkával, egész héten paszulyfakakkal.

És Szore Rivke ilyenkor elszomorodik. Mert, ha jól meggondolja, az ő követel-rovata, amit az ura eltartása miatt odafönn vezetnek, nem lehet valami igen nagy... Mit is ad ő neki? Mindaddig, amíg az apja, Isten nyugosztalja, élt és minden a rendes kerékvágásba ment, az urának is jó dolga volt, jó lakás, étel, ital, mint egy királynak... de most? Ellenségeinek legyen mondva. A hozomány eluszott, a házat elárverezték... Reggelenként rántott leves, este csuporka tej, száraz kenyérről... Legfeljebb, ha szombaton kerül hus az asztalra. Már egy esztendője, hogy egy rongyot sem vehetett neki... A mult pészachkor is csak egy sapkára és egy pár csizmára tellett. Ennyi futja az ő keserves fáradozásából... Szombatonként tiszta inget ad neki, ha ugyan ingnek lehet nevezni. A sok foltozástól már szemüvegére fanyalodott...

— Világ Ura! — fohászkozik halkán, — ha a Te Tórádnak egy betűjét a mérleg egyik serpenyőjébe helyeznék, a másikba pedig a rengeteg foltot, rántott levest és mindazt, amit én neki adok; a szememet, a szemem világát... melyik billentené le a másikat?...

Es tudja, a Tórának egyik betűje volna a súlyosabb...

[Folytatjuk.]

A liberálisok készületlenül jutottak kormányra

Helyén marad több erdélyi prefektus — Az ellenzék egyesülten vívja meg a választási harcot

Az Uj Kelet tudósítójától.

A liberális pártot a kormányrajutás ténye meglepetésszerűleg érte. Ez a megállapítás az utolsó két hónap eseményei után valószínűtlenül hangzik, hiszen Bratianu eljövételét hirdeti a sajtó a Take Jonescu-féle külügyminiszterválság óta. Ezt hirdette a Jonescu-kabinet minden tagja harminc napon keresztül és a liberális sajtó is szüntelenül és hangosan a történelmi liberális párt egyeduralmát követelte. Bratianuék pártjának fegyelmettsége és szervezetsége is közismert: valahányszor átvették a kormányt, kész miniszteri, államtitkári, prefektusi és más politikai főfunkcionárius listáival jöttek. Az eskütételt követő napon ezelőtt gyökeresen keresztül vitték a rezsimváltást az állami élet műhelyeinek legfőlegesebb zugában is.

Ez alkalommal nem így történt. Az eskütétel napján még a miniszterek névsora sem volt teljes s az erdélyi miniszter, kisebbségi államtitkár és hadügyminiszter állása még ma sincsen véglegesen betöltve. A régi regát prefektusait csak most kezdik kicserélni, Erdélyben nem történt semilyen pozitív intézkedés. Ez korántsem jelenti, mintha a liberálisok nem rendelkezzenek a megfelelő emberanyaggal, hiszen köztudomású, hogy táborukban van a román intelligencia színe-java. A késlekedést egyedül az magyarázza, hogy Bratianuék bízták a Take Jonescu vállalkozásának sikerében, remélték, hogy a választójogot mégis sikerül megszavaztatni és úgy tudták: ők csak azután következnek a választások leverésére. A Take-kormány előbb megbukott, semmint várták.

Az erdélyi szervezetek sem fejezték be munkájukat. Az állások betöltésére készülő személyi kataszter is befejezetlen. A nemzeti párt elleni küzdelem csak akkor ígérne sikert, ha Erdélyt csakugyan erdélyiek kormányoznák, ebben az országgrészben pedig kicsiny a ben-szülőtt liberális vezetőemberek száma.

Személyi változások Erdélyben

Az új kormány táviratilag Bukarestbe rendelte az erdélyi liberális szervezetek főnökeit, hogy a sürgős személyi kérdéseket megtárgyalják. Jobb megoldás hiányában elhatározták, hogy megtartják helyükön mindazokat, akik hajlandók az új rendszerbe beilleszkedni. Nagyon valószínű, hogy a legtöbb erdélyi prefektus, legalábbis a választások megejtéséig, hivatalában marad. Metes Péter kolozsvári prefektus lemondását a kormány nem fogadta el és úgy látszik, hogy Metes enged a miniszterelnök felszólításának és megtartja állását. Mihali Tivadar nem tartja meg az egységesítő bizottság elnökségét. Helyére dr. Pordea Gusztáv kolozsvári ügyvédet jelölik, aki a kolozsvári liberális körnek megalakulása óta vezető tagja és a nemzetiségek előtt is rokonszenves. Belügyi államtitkárnak Somlea Mihály gyógyszerész emlegetik, aki szintén régi erdélyi liberális. Banescu professzor, a kolozsvári egyetem filozófiai fakultásának dékánja, aki elnöke az erdélyi szervezeteknek, regátbeli lévén, a fővárosba tér vissza és amennyiben a választásokon a kormány többséget nyer, ő lesz a kamara egyik alelnöke. Fontos megbízatást kap Popovics József egyetemi tanár, a bánáti liberális párt egyik oszlopos tagja is.

A választások

félhivatalos jelentés szerint — a következő sorrendben fognak lefolyni: Március 1. és 2-án lesznek a szenátusi választások, harmadikán az egyetemek, 4., 5., 6. és hetedikén pedig a kamarai választások.

A választási küzdelem — mondják úgy ellenzéki, mint liberális körökben — a leghevesebb lesz.

— Élet-halálra megy a harc — mondotta egyik kolozsvári bratianista. A kormány minden eshetőségre elkészült és meg fogja állni helyét. Vaitoiănu ért a választásokhoz, többségünk biztosítva van. A régi királyságban döntő fölönyben

vagyunk, Erdélyben sem fogunk szegényt vallani.

Ezzel szemben a nemzeti párt egy vezetője ezt mondotta:

— Meg fogja tanulni Bratianu, hogy Erdély nem a bojárok Romániája. A liberális kormány azon a napon bukik meg, amelyen a választási eredményeket összeírják.

Az ellenzéki blokk

ügye lassan halad előre. A pártok tanácskozásnak, de végleges megállapodásra még nem jutottak. Egyes averescánusok javaslatát, hogy a pártok ne vegyenek részt a választásokon, a nemzeti párt és a parasztpárt visszautasította.

Mr. Balfour az amerikai cionistákhoz

Anglia fentartás nélkül állja a deklarációt

Az Uj Kelet tudósítójától.

Washingtoni hírek újból megerősítik a cionista vezető utolsó időben tett többrendbeli kijelentést, hogy az angol kormány a Balfour-deklarációt ma épen úgy állja, mint négy évvel ezelőtt és a Palesztina fölött való mandátumot fentartás nélkül és a világ zsidósága kívánságai szerint akarja gyakorolni.

A washingtoni brit követségen néhány héttel ezelőtt Mr. Balfour ünnepi fogadtatást rendezett a cionist szervezet tiszteletére.

A küldöttségeket Szokolov mutatta be Mr. Balfournak. A bemutatkozás alkalmával így szólt.

— Mister Balfour, Ön az, aki előttünk a keresztény világ és a zsidóság megbarátkozását szimbolizálja.

Mr. Rothenberg a delegáció nevében kijelentette, hogy a cionisták mai aktuális kívánsága, hogy Palesztinában a vagyon- és életbiztonság szilárd alapokon nyugodjon. Az ország ugyanis politikailag nagyon alkalmas közgazdasági vállalkozások és a bevándorlás nagyobb méretekben való megindítására, de ennek föfeltétele mégis a vagyon- és életbiztonság.

Mr. Balfour a szónoklatok és üdvözlések hatása alatt kifejtette, hogy ma is ugyanazzal a lelkesedéssel kívánja Palesztina újjáépítését, mint 1917-ben, amikor megtette erre vonatkozó deklarációját. Anglia Palesztinát a zsidóság számára nemzeti otthonná akarja alakítani, de most már tisztán a zsidókon múlik a kötelesség végrehajtása.

— Mi angolok — mondotta Balfour — teljesítettük ígéretünket, de ha a művet betetőzni akarjuk, akkor ezt csak úgy tudjuk, ha Anglia és a zsidóság válvette dolgoznak Palesztinán. Komoly megfontoltságot igényel ez a munka, vigyázzunk a tulkapásokra, ne engedjük magunkat eltántorítani a megkezdett munkában, a zsidóság és Anglia egy pillanatra se térjen le az utról, amelyet megkezdett.

Beszéde során Balfour rátért az amerikai zsidóságnak a cionista ügy iránt való meleg érdeklődésére és dicsérte azokat a zsidókat akik Kelet Európából kerültek Amerikába és itt sem felejtették el azoknak a testvéreknek szenvedéseit, akik odaát régi otthonukból kiűzettek, akiket a háborús és forradalmi zavarok tönkretettek. Hogy ezeket a szenvedéseket a Palesztina-kérdéssel akarják enyhíteni, ez csak okosságra és jószívűségre vall. A cionista mozgalomnak két főkélléke: a szilárd meggyőződés és az a tehetség, amely szívós akarattal és türelemmel minden akadályt legyőz. Nem zászlóbobogtatással, nem deklarációkkal, nem politikai formulákkal, nem szónoki frázisokkal lehet ilyen nagy célokat elérni, hanem csakis az egész zsidó faj kemény összetartásával. Minden új gondolat, pénzaldozat fontos az újjáépítés munkájában, mert csak ezekkel lehet majd elérni a cionista célokat.

Oroszország pénzügyi támogatást kap Genuában

Előkészületek a genuai konferenciára — Németország természetben fizetheti a jóvátételt — Poincaré átmeneti kormánya

Az Uj Kelet tudósítójától

Berlin, január 23. A genuai konferencia előkészítésére Franciaország és Anglia megbízottai megkezdtek tárgyalásaikat. Ezekben a tárgyalásokon a jóvátétel kérdésén kívül behatóan megbeszéljük Oroszország újjászervezésének problémáját is. Az irányelv az, hogy az oroszok csak akkor részesülhetnek pénzügyi támogatásban, ha a kölcsönök visszafizetésére elfogadható garanciát adnak és

ha elismerik a háboru előtti adósságokat is,

melyek hétmillió font sterlinget tesznek ki. A német jóvátételi fizetéseknek szintén jelentékeny szerepük lesz a genuai tanácskozásokon. Németország a jövőben tartozásait természetben teljesítheti. Franciaország és Anglia között megállapodás fog létrejönni, amely szerint Anglia elengedi Franciaországnak követeléseit egyharmadát, összesen ötszázhetvenmillió font sterlinget azzal a kikötéssel, hogy

Franciaország Németországnak ugyanilyen összeget elenged jóvátételi követeléséből.

A „Daily Chronicle“ vezércikkében azt írja, hogy a genuai konferencia sikerrel csak akkor járhat, ha a nagy gazdasági problémákkal egyidőben megoldják a függő politikai kérdéseket is. Elképzelhetetlen, írja az angol lap, hogy a nemzetközi konferencia csak gazdasági kérdésekkel foglalkozzék, mert hiszen

a gazdasági kérdésekbe szorosan belekapcsolódik a világpolitika is.

Az olasz lapokat sokat foglalkoztatja az a kérdés, hogy Amerika részt vesz-e a genuai tárgyalásokon, vagy sem. A „Tribuna“ azt írja, hogy a genuai konferencia az Egyesült-Államok részvétele nélkül nem érhet el megfelelő eredményt. Amerika nem zárkozhat el Európa problémái elől, mert Európa gazdasági újjászervezése nemcsak Európa államainak, hanem az amerikai Egyesült-Államoknak is érdeke.

A német birodalom szövetséges államaik miniszterelnökei ma értekezletet tartottak, aminen Rathenau beszámolt a cannesi konferencia munkájáról. A miniszterelnökök tanácskozása ezután a belpolitikai és külpolitikai helyzetet vitatta meg. A német külügyi bizottság holnapi ülésén fogják tárgyalni Oroszország javaslatát, amelyben az orosz kormány elégtételt igér

Mirbach volt pétervári német követ meggyilkolásáért.

Mirbachot, mint ismeretes, a breszlítovszki béke megkötése után ölték meg Pétervárott. Németország és Oroszország között a diplomáciai viszony helyreállítását hivatalosan ez a politikai merénylet akadályozta meg eddig. Egyes politikai pártok Poincaré politikájának győzelmére azzal akarnak felelni, hogy elismerik Oroszországot. Politikai körökön kívül ipari körök is nyomást gyakorolnak a német kormányra Oroszország elismerése mellett. A kormánynak azonban az a felfogása, hogy Oroszország elismerése a genuai konferencia összeülte előtt csak

káros lehet Németországra.

Egy amszterdami lap párisi táviratot közöl, amely szerint Poincaré átmeneti miniszterelnöknek tekintik Franciaországban is. A szenvedélyek politikája ma már idejétmulta, helyébe az észszerűségnek és a megfontoltságnak kell jönnie. A semleges sajtó általában nyugtalan időköt jósol Franciaországnak és azt hiszi, hogy Poincaré hatalma csak egészen rövidéletű lesz. Az angol sajtó is barátságosan hangon ír Poincaréről és politikai programjáról.

Amikor a betörő anyagi zavarokkal küzd

Az Uj Kelet tudósítójától

Középtermetű, nyugtalan tekintetű, szőke fiatalember van a detektívönök szobájában. Elszánt arccal támaszkodik az íróasztalhoz és önelégülten néz a halomban heverő kofferek és kézikosarak körül foglalatokodó detektívekre. A földön rengeteg félélnemű, ruha, cipő s más értéktárgyak. Őt hat károsult is jelen van és kutatja, mi került meg az ellopott holmiból.

Cozma Demeter, huszonegyéves százezeréni fodrászegéd a tolvaj. Főlényesen mondja el, hogy már három éves korában lopott. Vitatkozik a detektívekkel, akik szerinte többet akarnak rábizonyítani, mint amennyit valóban elkövetett.

— Tem tagadom, hogy az utóbbi időben huszonhat helyen követtem el betörést, de más dolgát nem vállalom magamra.

Elmondja, mennyire mulattatta, mikor látta, hogy a sziguranca és a rendőrség detektívjei szinte összevessztek miatta. A rendőrség egyideig eredménytelenül kutatott a betörések tettese után, mire a sziguranca vette kezébe a nyomozást és azt híresztelte, hogy már el is fogta a betörőket. Kiderült azonban, hogy a sziguranca hamis nyomozó volt és szabadlábra kellett helyezni a letartóztatottakat.

— Mindig egyedül dolgoztam, — mondja büszkén. Már nem is emlékszik, hogy kiknél járt. De Púscas detektív elsorolja a címeiket.

— Dr. Imrei, Fötér 9., dr. Veress Gyula börgyógyász, Jókai-utca 5., dr. Koronka Jenő, Kossuth Lajos-utca 17., Marcinkievics szücs-mester, Deák Ferenc-utca, innen többek között dr. Mihali Tivadar miniszter bundáját is elvitte, dr. Ifj. Isac Aurél, Bartha Miklós-utca 22., Boronia szigurancafőnök, Deák Ferenc-utca 19., Nierenfeld deszkarakatár, Honvéd-utca 3., Szabó Gábor és dr. Kappel, Fötér 12., Varga Ferenc, a Park-kávéház főpincére, Hegedüs Sándor-utca 2., dr. Fuguian Katalin, a szemészeti klinika tanársegédje, Rákóczy-ut 14., dr. Simon Miklós Szentegyház-utca, dr. Silbermann Marcell börgyógyász, Egyetem-utca 7 és még tízenkét helyen dolgozott a huszonegyéves betörő király.

Cosmanak érdekes részletek jutnak eszébe, el akarja mondani, de Ilea detektívönök leintí s ő veszi át a szót.

— Főleg az orvosokat kereste fel, másoknál csak végső szükség esetén próbálkozott. És nagyon jól jövedelmezett neki a mesterség. A huszonhat betörésből több, mint egymillió lei értékű ruhaneműt és készpénzt lopott össze.

A betörőkirály jónak látta közbeszólni. — De csak mindössze vagy százezer leit kaptam az eladott holmiért és az volt a baj, hogy csupa kisebb összegekre tudtam szert tenni. Ha legalább huszezer leit tudok egyszerre szerezni, ma nem volnék itt.

És hozzáfűzi, hogy amióta elfogták, már számtalanszor el tudott volna szökni a rendőrségről, de nem akar kellemetlenséget okozni a detektíveknek. Tudja ő, hogy honnan kell megszökni.

Pop Jacob alkomiszáros elmondja Cosma elfogatásának részleteit.

— Két héttel ezelőtt ismeretlen tettes betört dr. Silbermann Marcell rendelőjébe s mikor észrevették, revolvért szegzett az ellene indult embereknek és az ablakon át menekült el. Szökés közben valamelyik zsebéből kihullott egy fényképe, mely az első jó nyomot szolgáltatott. A rendőrség részéről Fluérás detektív leutazott Marosvásárhelyre, ahol Cosma szüleinél alapos információt kapott. Annak alapján szombat éjjel Ilea detektívönök vezetésével Rosenfeld, Fluérás, Bocian, Puskás, Mocian detektívek és én körülfoztuk a Galamb-utca 12 számú házat. A lakás sötét volt s így lámpákkal nyomultunk be a házba, ahol Cosma két revolverrel fogadott minket, de mikor látta, hogy nincs menekvés megadta magát.

Éjjeli három órakor beszállították a rendőrségre, ahol kihallgatása során mindent bevallott. Kiderült az is róla, hogy szőkevény. A múlt év nyarán ugyanis résztvett Ludosán brassói vasúti vendéglős és feleségének meggyilkolásában, amiért öt évi fegyházra ítélték el, de csakhamar megszökött a tordai ügyészségről.

Nincs kétségbeesve, hogy elfogták, nincsenek lelkiismereti furdalásai, hogy a mások pénzét ellopta és egzisztenciákat tett tönkre. Megrögzötten mosolyog.

— Legalább ur voltam.

Meghalt a pápa

Az Uj Kelet bukaresti munkatársától

XV. Benedek pápa vasárnap reggel hat órakor 68 éves korában meghalt. A katolikus világot és a civilizált világot is súlyos gyász érte a pápa halálával, mert az emberi eszméknek és a békegondolatnak barátja és hirdetője volt. A pápa rövid idő óta betegeskedik. Pénteken éjjel állapota súlyosra fordult, Battistini, orvosa megállapította a tüdőgyulladás tünetét. Hajnali két órakor a pápa öntudata csökkenőbe volt, ereje fogyott. Szívgyöngeségi rohamai és légzési nehézségei voltak. Szombaton már alig volt öntudatánál, csaknem állandóan aludt. Szombat éjjel beállott az agónia, vasárnap reggel a pápa meghalt.

A pápának nemcsak egyházi szerepe volt, különösen a világháborúban minden befolyását latba vetette, hogy a háboru tragikumát elhárítsa.

A zsidóság mozgalmával szemben csodálatosképen nem volt ilyen megértő. X. Leó pápa egyik előde annakidején fogadta a cionista mozgalom megteremtőjét, Herzl Tivadart. Közvetlen előde is a legnagyobb szimpátiával kísérte a zsidó országépítő munkát. A háborúban és a háboru után is a pacifizmust hirdette és a véres zsidóüldözések és a pogromok ellen mégse tiltakozott soha.

Százhatvanezer ember halt eddig éhen Oroszországban

Az Uj Kelet munkatársától

Most érkezett Berlinbe a Német Vörös Kereszt moszkvai megbízottjának első jelentése. A jelentés elmondja, hogy Benjámín Konstantin, Anglia képviselője már Moszkvában van s hogy Nansen helyettese, Corvin találkozott Kamenevvel, aki közölte vele, hogy Oroszország eddig 140 millió aranyrubelt adott élelmiszerekre és még negyvenmilliót fog erre a célra kiadni az éhezők javára. Kamenev azt kérte Corvintól, hogy a segítőbizottság juttasson Oroszországnak elegendő gőzeket a jövő évre, mert enélkül jövőben oly kevés lesz a bevetett terület, hogy az éhínség még nagyobb mértékben fog megisméltődni, mint az idén.

Haskill amerikai ezredes bejelentette a Nansen-bizottságnak, hogy hajón negyven ezer tonna élelmiszer van utban Amerikából. Az élelmiszerezállítások nehézségét Oroszországban nem annyira a vasutak okozzák, hanem az igavonó állatok pusztulása. Az éhezők csak sokára jutnak hozzá tápszerekhez, mert a szállító állatok éhenpusztulnak.

Oroszország berlini megbízottja, Kopp, igen szomorú képét festette az oroszországi éhségterületnek:

— Eddig százhatvanezer ember halt éhen Oroszországban. Sajnos még legalább hatszáz ezer ember menthetetlen. A segítőakció dacára, több mint félmillió ember fog még elpusztulni Oroszországban, mert annyira tönkrementek már, hogy mire a segítség megérkezik, már nem segít rajtuk. A járványok is rettenetes pusztítást végeznek.

Mezőgazdasági kiállítás Prágában. Prágából jelentik: A csehszlovák köztársaság gazdasági egyesületének szövetsége ez év május 13-tól 17-ig mezőgazdasági kiállítást rendez Prágában.

lánok
farok
mult
erővel,
visszat
magát
tartás

niszteri
ján tábor
közleked
utazott.

éjjel za
amelyen
szine-ja
ötletek
loda kö
amely l
Bent a
és ötlet
cigány
sejtleme
az alarc
mulatsá
együtt
sikerrel
újságíró
venerer
talan v

közé
lenti:
van fag
hatalma
és Brai
Galacig
torkola
sicui és
nyira ó
jesen e
törői m
ezen a
ban a
és Gal
rult jég
het me

elvez
nyugta
egyeter
a franc
porodá
idézük
nek od
Münch
berg eg
francia
15—25
temekr
rosokba
nemkü
hallgat
keztébe
élnék
kat, ho
keztébe
danak
metsz
tatni.
lap,
hagy,

Szomb
tettese
szám a
lei érte
eddig
betörő
raktár

HIREK

Az UJ KELET telefonjai:
Szerkesztőség 977. — Kiadóhivatal 844.
Nyomda 879. — Zs. N. Sz. 558.
Fraternitas-nyomda héber-osztály 455.

— Ne légy a rókák feje, légy az orosz-lánok farka. A rókafej a fufang, az orosz-lánok farka az erő a régi zsidó allegóriában. A zsidó mult megfordította a későbbi szólást: többet erővel, mint fufanggal. A megújodott zsidó visszatér ehhez az igazsághoz. Az ész elkülöníti magát, az erő összetart. Az Uj Kelet az összetartást hirdeti. Olvassátok és megerősödtek.

— Mosoiu tábornok nem fogadta el a miniszteri tárcát. Bukarestből jelentik: Mosoiu Traján tábornok végkép visszautasította a felajánlott közlekedési tárcát. Mosoiu tegnap Erdélybe utazott.

— Az újságíró bál sikere. Szombat éjjel zajlott le az újságírók álarcos bálja, amelyen Kolozsvár és a vidék társadalmának színe-java ott volt. A jelmezek tarkaságát ötletek sokasága frissítette. A Központi-száloda környékét már estefelé ellepte a tömeg, amely látni akarta az álarcosok felvonulását. Bent a három terem gyorsan megtelt izléses és ötletes jelmezekkel, a jókedv pezsdült, a cigány ropogós csárdást, andalító valcert és sejtelmes shimmyt játszott. Ejjékor lekerültek az álarcok. Ejjél után a tánc szünetelt, de a mulatság nem maradt abba, reggel hétig együtt maradtak a mulatozók. Az erkölcsi sikerrel arányban volt az anyagi is. Az újságírók nyugdíjgyejelete körülbelül negyvenezer lejt kapott. A bál rendezése kifogástalan volt és minden dicsőretet megérdemel.

— Hatvan tengeri hajó szorult jég közé a Dunán. Bukaresti munkatársunk jelenti: A Duna még mindig számos helyen be van fagyva, egész romániai folyamán pedig hatalmas jégtömbök usznak. Különösen Orsova és Braila között van nagy torlódás. Brailától Galacig Ostrovulival szemben és a Szeret torkolatánál egész felületét jég borítja. A picicú és resici környékén a jégtömbök annyira összegyűltek, hogy a hajózás útját teljesen elzárták. Az európai hajóbizottság jégtörői megpróbálták, hogy csatornát vágjanak ezen a részen, de alkalmas eszközök hiányában a jégtömbök ismét összetorlódottak. Braila és Galac között hatvan tengerjáró hajó szorult jég közé. Sulinát már napok óta nem lehet megközelíteni.

— „Minden távozó diák egy-egy elvesztett barát”. A francia lapokat nagyon nyugtalanítja az a körülmény, hogy a német egyetemek látogatottsága rohamosan növekszik, a francia egyetemeké pedig fogy. Ezt a szaporodást pedig a külföldi egyetemi hallgatók idézik elő, akik a világ minden részéből mennek oda, még az antantállamokból is. Berlin, München, Bonn, Heidelberg, Jena és Königsberg egyetemei már teljesen megteltek, míg a francia egyetemeken a háború előtti létszám 15–25 százalékkal csökkent. A német egyetemekre tödulásnak pedig főoka a francia városokban uralkodó lakásszükség és lakászsora, nemkülönben a valuta. A külföldi egyetemi hallgatók ugyanis a valutakülönbözet következtében Németországban sokkal olcsóbban élnek meg. Különösen az aggasztja a franciákat, hogy a lei árfolyamának zuhanása következtében még a román diákok is bucsut mondanak a francia egyetemeknek és ők is Németországba mennek tanulmányaikat folytatni. „Vigyázzunk — írja az egyik francia lap, — mert minden diák, aki bennünket elhagy, egy elvesztett barátot jelent”.

— Százötven ezer leios betörés. Szombatról vasárnapra virradó éjjel ismeretlen tettesek betörték a Hirsch-testvérek, Fötér 4 szám alatti bóraktárába s onnan százötven ezer lejt értékű árut vittek el. A rendőrségnek mind-egyedül csak azt sikerült megállapítani, hogy a betörők az épület udvaráról hatoltak be a raktárba s a lopott holmit kocsin szállították el.

— Németországban eltörlik az érettségít. Berlinből jelentik: Dr. Boeritz porosz közoktatásügyi miniszter most fejtette ki azokat a reformterveket, amelyeket a német közoktatás terén életbe akarnak léptetni. — Mindenekelőtt megszüntetik az érettségi vizsgálatot, amelyet az összeülő szakértekezleten egyetlen tanügyi férfi sem védelmezett meg. A középiskolákban a jövőben két idegen nyelvet fognak tanítani és azokívül a leányiskolák legnagyobb részét olyan tantervvel reformálják, hogy az iskolák a jövőben német asszonyokat és anyákat elsősorban gyermekeik nevelésére tegyék alkalmasakká.

— Oroszország felvette a postai összeköttetést Romániával. Bukaresti munkatársunk jelenti: Jasiba néhány hét óta rendszeresen érkezik Oroszországból levelek és egyéb postai küldemények. Mindegyiken rajta van a felvevő oroszországi postahivatal pecsétje. A közönséges súlyú ajánlott levelekre hater ezer rubel árú bélyeg van ragasztva. A levelek tartalma teljesen magánjellegű, a román átvevő hivatalok még egyiken sem találtak kifogásolnivalót. Valószínű, hogy az összes postai küldeményeket expedálás előtt orosz cenzura vizsgálja át.

— A footballmérkőzések mentesek a látványossági adó alól. Bukaresti munkatársunk jelenti: A pénzügyminisztérium rendeletet adott ki, amelyben az összes, a romániai sportegyesületek federációja által ellenőrzött sportegyesületek footballmérkőzéseit és egyéb sportösszejöveteleit feloldja a látványossági adó fizetésének kötelezettsége alól.

— Storrs tábornok elhagyja Palesztinát? Kairóból jelentik: Storrs tábornok, Jeruzsálem katonai kormányzója néhány nap óta itt időzik Allenby marsall egyiptomi katonai parancsnokának látogatására. Herbert Sámuel néhány nap óta szintén itt tartózkodik és csak napok múlva fog visszatérni Jeruzsálembe. Kiszivárgott hírek szerint e látogatások összefüggésben voltak azzal a tervvel, hogy az egyiptomi brit helyőrség szüntesse be a palesztinai katonai ellenőrzést és hogy Storrs tábornok állomás helyét Szudánnal cserélje föl.

— Külföldiek nem látogathatják a Tátrát. Az egykor virágzó Tatra-vidék válságos helyzetbe került. A hatalmas szállodák konganak az ürességtől s a tulajdonosok átlag kétezer szokolt fizetnek rá naponta egy vendégre, mert néhány vendég miatt teljes üzemben kell tartani a központi fűtőkészüléket és normális létszámban a személyzetet és mivel a legtöbb fürdő állami tulajdon, a ráfizetés is az állam terhére történik. A válság oka az, hogy idegen állampolgárok csak beutazási engedéllyel kereshetik fel a Tátrát s az engedély iránti kérvényeket nem intézik el a zsupáni hivatalokban, úgyhogy Szlovenszkóban a Tatra csődjéről félnek.

A tengerhajózás helyzete. A tengerhajózásban uralkodó pangás, amely már mintegy fél éve húzódik, most némi kedvező fordulat állott be. A La Plata fuvarok a most learatásra került argentinai terméssel és a régi terméskből fenmaradt részletekkel kapcsolatban fellendültek, mivel azonnali elhajózásról van szó és így az elhajózó cégek kénytelenek voltak lényegesen magasabb díjtételeket engedélyezni. A javulás tonnánként mintegy 10 shillinget tesz ki. Egyelőre azonban ez a javulás csak az argentinai kikötőkre szorítkozik, míg az Unió északi kikötőinek gabonaelhajózásai fogyóban vannak; a hamburg—antwerpen—rotterdami viszonylatban a díjtétel csak 13 centet tesz ki; a golfbeli kikötők főszállítványai is szerény keretekben mozogtak. A Földközi-tenger forgalma még mindig pang, csak román kikötőkből volt némi hajóirkereslet 20 shillinges alapon.

— Leégett egy ecetgyár és egy petróleumfinomító Bukarestben. Bukaresti munkatársunk jelenti: Az itteni „Vultur” ecetgyár Soseau Stefan Cel Mare 118. szám alatt lévő épületei nagy tűz következtében leégték. Az eddig megállapított kár értéke több mint egymillió lei. A gyár két és fél millió leire volt biztosítva. Ugyancsak leégett a „Venus” petróleumfinomító-gyár is, amelynek a kára azonban nem olyan jelentős.

— Selyem bankjegyek. Bielefeld németországi város vezetősége elhatározta, hogy az aprópénz hiányának csökkentésére szükségpénzt nyomtat. Tekintettel a Bielefeldben levő selyemgyárak nagy készletére, a szakértők azt az ajánlatot tették, hogy selyemre nyomják a szükséges öt és huszonöt márkásokat. A város vezetősége elfogadta az ajánlatot s rövidesen forgalomba is kerül a selyemre nyomott „papírpénz”.

Jugoszlávia építőanyagot szállít Magyarországból. Belgrádi jelentés szerint a jugoszláv kormány elhatározta, hogy a hadikárpótlás számlájára Magyarországon nagyobb mennyiségű építőanyagot fog rendelni.

Szombathely faipari vállalatai válságba jutottak. Budapestről írják: Szombathely faipari vállalatai a pinkavölgyi, németújvári, kőszegvidéki és Sopronmegyei erdővidékek elvesztésével súlyos helyzetbe jutottak. A szükséges fiamennyiséget így most már külföldről, osztrák területről kell hoztatni, ami a faárakat igen megrágitja. Németausztria a fa után ugyan nem szed kiviteli vámot, azonban aki kiszállítani akar Burgenlandból, a deviza-számlára bizonyos összeget kell befizetnie magyar koronában, amit azonban osztrák koronában négy-öt koronás kurzussal fizetnek vissza. Így azután körülbelül 600 magyar koronát fizetnek egy köbméter fára.

— Felhívás. A cluji zsidó kórházegyesület a kórház mielőbbi felépítése céljából Amerikába szakadt erdélyi testvéreink támogatását óhajtja igénybe venni. E célból megbízottját kiküldi. Felhívjuk itteni testvéreinket, kiknek Amerikában hozzártatózói, ismerősei vannak, hogy hozzájuk intézett (pontos címmel ellátott) célnak támogatására irárguló leveleiket irodánkban (str. N. Filipescu v. Szentlélek-utca 1) mielőbb elküldeni szíveskedjék. A Cluji Zsidó Kórházegyesület Vezetősége.

— Adományok a Zsidó Menzának. A szászregeni zsidó leányegylet Agostonné Philipson Leontin elnök útján 500 lejt, a lugosi cionista egyesület január 7-én megtartott klubavatójának jóvedelméből Neamann Hugó útján 500 lejt és Deutsch N. Sámuel Lugos 50 lejt küldöttek be a kolozsvári Zsidó Menza Akadémiájának, amelyet az egyesület ezton is nyugtáz.

* Perzsaszöngy szöveganyag nyílik meg városunkban. Örömmel tudatjuk a hölgy közönséget, hogy a Nagyváradon nagy sikert elért perzsaszöngy szöveganyag vezetője városunkban egy hat hétig terjedő kurzust nyit. Tanítja az összes perzsa technikákat, mintáról és anyagról a vezetőség gondoskodik. A vezetőség aldozatkézsége sok árvát juttat kenyérhez, amennyiben minden négy tanítvány után egy árvát ingyen fog tanítani. Ugy férfiaknak, mint nőeknek állandó megélhetést biztosít. Beiratkozni lehet február 1-ig az Erdélyrészi Házipari Szövetség üzletében d. e. 10—12-ig és d. u. 3—6-ig Bástya-utca 2 szám.

* Értésítés. Értésítjük az igen tisztelt gyógyszerész urakat és viszontelárusító t. vevőinket, hogy nagybani üzletünket és központi irodánkat Calea Regele Ferdinand 7 sz. alá (volt Ferenc József-ut, Bog-nár és Szántó telep) helyeztük át. Detail üzletünk továbbra is a régi helyén, Piata Unirii 26, folytatja működését. Róza nagydrogéria és vegyészeti gyár r-1. Telefonszámaink: Központi iroda 1030, Detail üzlet 791, Gyártelep 803.

* Arancsírízgyár Kolozsvárt. Friedmann Mór malomtulajdonos három kereskedő társával, névszerint Földes Abrahámmal, Zauderer Sámuellel és Schwarcz Ignáccal Kolozsvárt, Székely-utca 6 sz. alatt a volt seprűgyár telepen arancsíríz és keményítőgyárat létesítettek. A gyár a legmodernebb gépekkel van berendezve és havi termelőképessége 150 mm csíríz. Gyártmánya szakértők véleménye szerint a békebeli budapesti Union arancsírizzel egyenértékű. A gyár létesítése nemzetgazdasági szempontból nagyjelentőségű esemény, mert egész Nagyromániában hasonló méretű gyár nincs s így kereskedőink eddig teljesen külföldre voltak utalva. A gyár igazgatója Földes Abraham, műszaki vezetője Zauderer Sámuel.

— Csikos selyemsált találtak szombat este nyolc órakor a Calea Regele Ferdinand 50 számú ház előtt. A sált jogos tulajdonosa átveheti az Uj Kelet szerkesztőségében.

* ארור מסין גבול רעדו! Zsidók, akik hozzánk tartoztok! Kerüljétek a szefard sakterek igénybevételét. Ne vásároljatok húst, husneműeket vagy vágott libákat üzletükben. Rabbiságunk felügyelete alatt nem állanak és gabellát hozzánk nem fizetnek. Elvárjuk minden testvértől, hogy a legodaadóbb támogatásban fog bennünket e nehéz napokban részesíteni és a fentjelzett tilalmat nem fogja át-lépní. AZ ELNÖKSÉG.

KÖZGAZDASÁG

Alapítási láz Magyarországon

Hogyan játszik ki a vagyonadót — Részvénytársaságok hitregéből vett címeikkel, de alapítók nélkül

Az Uj Kelet tudósítójától.

A magyarországi cégbíróságok munkájáról az 1921. év végén hivatalos kimutatásokat közöltek. A közölt adatok a magyar gazdasági élet sulyos kórképét tárják fel: az elmúlt évben ez több ezerre rug a cégjegyzékek és törlések száma. A kis országban ötszáznál több részvénytársaság alakult, melyek a tengerhajózástól a naftatermelésig minden munkakört felölelnek a tengertelen és köölajlelőhelyek híján tengődő Magyarországon. Egyedül Budapesten hét új pénzintézet alakult, összesen kétszázhetvenhatmillió, nyolc biztosítótintézet huszonegy millió és 419 különféle vállalat, összesen ötnegyedmilliárd korona tőkejegyzéssel. A vidéken kilenc új pénzintézetről tud a statisztika, harminchét és félmillió és 174 más működéskörü részvénytársaságról, 321 millió korona tőkével.

Az év két legnagyobb alapítása: a Lloyd-bank 200 millió és a Polonia-Naftagyár 100 millió alapítókéval. 25 millió korona az alapítókéja a Jus izzólámpagyárnak. 20 millió tőkéjű alapítások: a Német-Magyar Bank, a Központi Leszámitolóbank, a Mannesmann Vaskereskedelmi R.-T., a Magyar-Holland Földmívelési R.-T., a Vasutfejlesztési R.-T., az Északi Bánya- és Ipar R.-T., a Nagybatonyi Kőszénbánya R.-T., a Nemzetközi Borkereskedelmi R.-T. s végül a Heinrich A. és Fiai R.-T., a Friedrich-kormány volt kereskedelmi miniszterének vállalata.

A vidéki alapítások egy újpesti bőrgyár és egy építő R.-T. kivételével, amelyekre 20, illetve 15 milliónyi tőkét jegyeztek és a Dunántuli Bankon kívül, mely ugyancsak 15 milliónyi jegyzet tőkével kezdett, kizáróan kisebb alapításokról emlékezik meg a statisztika. Bankok alakultak, egyegyedmillió alapítókéval, a magyar valuta katasztrófális elértékelése idején s ugyanekkor Nagydorogon fakeskedelmi részvénytársaság létesült, mely 50.000 korona tőkejegyzéssel kezdte meg pályáját. Ugyanebben az időben likvidálni volt kénytelen a győri bőrgyár: tízmillió vállalkozás s az ötvenmillió alapítókéjű Magyar Léglökészlekedési R.-T.

Lehetetlen felsorolni azokat a vállalatokat, amelyek javarészt fantasztikus, sokszor a magyar hitregéből vett címeikkel, de hihetetlenül szerény tőkével versenyeznek a megröppant erejű fogyasztói piac kegyéért és hitelesséért. 1915-ben Nagymagyarországon 53 új részvényvállalat, 1921-ben a megkisebbedett országban nem kevesebb, mint 491 vállalat jelenik meg részvények vertegetében a vergődő ország gazdasági porondján. Tájékozottak azt mondják, hogy a magánvállalkozás öltözik át tömegesen részvények mezébe, egyszerűen azért, mert a magánvállalkozás számára Magyarországon ma, adódetektív-járás idején törhetetlen probléma a vagyonadó. Ezt a problémát okos ember úgy oldja meg, hogy részvénybe bujlik: így a részvények 15 százalékat adja át az államnak, ami a gyakorlatban csak papír- és nyomdaköltséget fog jelenteni, amennyibe a részvények nyomása kerül.

A budapesti bankok nem szavatolnak külföldön elhelyezett letéteikért. A budapesti pénzintézetek a napokban körlevelet intéztek üzletfeleikhez, amelyben közlik, hogy nem vállalnak szavatosságot a fél megbízásából külföldön elhelyezett letéteikért, ha azokat esetleges állami rendszabályokból kifolyólag sérelem éri. A bankoknak ezt az óvatos eljárását főleg azzal indokolják, hogy magyar részről számos letét van Bécsben és az osztrák pénzügyminiszter legutóbbi intézkedései szükségessé tették a budapesti intézetek számára azt, hogy üzletfeleiket tájékoztassák arról az állásponttól, melyet a szavatosság kérdésében vallanak.

A csehszlovák állam exportnyeresége. Prágai jelentés szerint a cukoriparból 1919—1920 évben 2.723 millió, az 1920—1921 évben 1.964 millió cseh koronát képviselt. A malátaexportból 1919—20 évben 20,5 milliót és 1920—21-ben 65,8 millió cseh koronát kapott az állam. A szeszexport az államnak 1918—19-ben 35 milliót, 1919—20-ban 376,7 milliót, 1920—21-ben 90 milliót hozott, míg 1921—22-ben 26,7 millióra számítottak.

Románia vasúti kocsikat szállít Csehszlovákiából. Kassáról írják: A csehszlovák vas- és gépipar helyzete az utóbbi hetekben javult. Az üzemek most már az északi államokban és a tengeren túlra is szállítanak. Ezt az tette lehetővé, hogy a witzkowitzi szénbányák immár szombaton és vasárnap is dolgoznak és a vasútvégek szállítására ennek következtében lényegesen javult. Csehszlovákiának Ausztria felé irányuló vasexportja szintén emelkedett. A cseh vasiparban egyébként új kartellalakulás jött létre, amennyiben a huzalgyárak Prágában közös eladási irodát létesítettek. A mozdonygyárak külföldi megrendeléseket kaptak, míg a kocsigyárak főként Romániának és Jugoszláviának dolgoznak. A csehszlovák gyárak Oroszországnak a legutóbbi hetekben kb. 20 millió cseh korona értékű gépet szállítottak.

Mezőgazdasági kamarákat állítanak fel Magyarországon. A magyar földmívelésügyi minisztériumban — mint Budapestről jelentik — most dolgoznak az új mezőgazdasági törvény végrehajtási utasításainak kidolgozásán. E szerint a földmívelésügyi minisztérium öt mezőgazdasági kamarát állít fel. A kamarák, amelyek a vármegyei mezőgazdasági bizottságok választása útján jönnek létre, országos mezőgazdasági politikát foglalkoztatnak. Az egész szervezet betetőzése az Országos Mezőgazdasági Kamara lesz, mely ép úgy, mint a többi országos kamarák, a fontosabb országos érdekű kérdésekben foglal majd állást és esetleg mint a miniszter véleményező testülete fog szerepelni. — A községi mezőgazdasági bizottságok tagjait — mint azt a törvény előírja — az összes mezőgazdasági érdekeltségek választják. E bizottság szervezésében képviselve lesz a munkás, cseléd, mint a kis vagy nagybirtokos. A járási mezőgazdasági bizottságok tagjait a községi bizottságok választják. Illetve ők delegálják a tagokat, míg a vármegyei bizottságokban a járások delegálják képviselőiket. A mostani keretek között tehát valószínűnek látszik, hogy képviselve lesznek a mezőgazdaság egyetemének érdekei.

Valutapiac:

Páris, jan. 23. Bukarest 9:50, London 5207:50, Newyork 1237, Belgium —, Róma 53³/₈, Svájc 240:50, Prága 21³/₈, Berlin 6³/₁₆, Bécs —, Budapest 1³/₁₆.

Berlin, jan. 23. Bukarest —, Amsterdam —, Brüsszel —, Krisztiania —, Kopenhága —, Stockholm —, Helsingfors —, Róma 873—, London 843:50, Newyork 200—, Páris 1625—, Zürich 3900—, Madrid —, Bécs 590—, Prága 345:50, Budapest 29:30.

Budapest, jan. 23. Lei 528—, Napoleon —, font sterling —, leva —, dollár 686—, francia frank —, márka 354, lira —, osztr. kor. 9—, rubel —, szokol 1195, svájci frank —, dinár 905—, lengyel márka —.

SZINHÁZ

HETI MŰSOR

Magyar Színház

Kedd: Carmen. (Aca de Barbu vendégjátékával. Kolbayval, Takácsal és Sugárral. A szokásos operahelyarákkal. Napibérlet 84. sz. D. Előadás kezdetén a nézőtérre vezető ajtókat bezárják.)
Szerda: Kis kádét. (Operettjúdonság 8-adzor. Rendes helyarákkal. Napibérlet 85. sz. A.)
Csütörtök: Szerelm vására. (Rendes helyarákkal. Napibérlet 86. sz. B.)
Péntek: Kék mazur. (Lehár-operettjúdonság először. Premierhelyarákkal. Premierbérlet 20. sz.)
Szombat d. u. 3 órákor: Lear király. (Hetedik ifjúsági előadás igen olcsó helyarákkal. Előadó dr. Borbély István tanár.)
Szombat este fél 8 órákor: Kék mazur. (Operettjúdonság 2-odzor. Rendes helyarákkal. Napibérlet 87. sz. C.)

Vasárnap d. u. 3 órákor: Sárga csikó. (Szentgyörgyi István föllépésével. Olcsó helyarákkal.)

Vasárnap este fél 8 órákor: Kék mazur. (Operettjúdonság 3-adzor. Rendes helyarákkal. Alttal nos bérletszűnetben.)

Hétfő: Kék mazur. (Operettjúdonság 4-edzor. Rendes helyarákkal. Napibérlet 88. sz. D.)

Kedd: Kék mazur. (Operettjúdonság 5-ödször. Rendes helyarákkal. Napibérlet 89. sz. A.)

A másorra tűzött előadások jegyei előre megválthatók a színház pénztáránál.

A színházi iroda hírei:

Szerdán Aranyember. A Kis kádét szerda este hírdetett előadása a Szeg Marcsa és Hort Iái betegsége miatt elmarad. Helyette Jókai Aranyember-e kerül színre, Táray Ferenczel, Szentgyörgyi Istvánnal, Poór Lillivel, Miklóssy Margittal, Szakács Andorral, Izsáky Margittal, Hajnal Kláival, Laczkó Arankával, Lengyel Vilmossal a főszerepben. Az előadást rendes napibérletben (A) tartják meg. — Carmen. Aca de Barbuval. Ma este Bizet Carmen-jét adják, a címszerepben a kitűnő Aca de Barbuval, akinek a múlt héten ebben a szerepben fenomenális sikere volt. Különös vonzereje lesz ennek az előadásnak, hogy Micaela szerepét szintén vendég, R. Lorbeer Ilona fogja énekelni. Escamillo Sugár Frigyes, Don Jose pedig Takács Mihály lesz. — Szerelm vására. Igen nagy a közönség érdeklődése a csütörtök esti előadás iránt, amikor hosszabb pihentetés után újra színre fog kerülni a Szerelm vására című izgalmas csölekvényű amerikai dráma, a két vezető szerepben Poór Lillivel és Táray Ferenczel. — Kék mazur. Szorgalmasan folgnak a próbák Lehár legújabb operettjéből, a Kék mazur-ból, amelynek pénteken este lesz a bemutatás előadása. A Kék mazur öt egymásutáni estére van előadásra tűzve.

A mozgóké műsora. Egyetem mozgóban: Kedd, szerda, csütörtök Tarzan regénye, első rész, Tarzan ifjúsága, a majmok országában. Péntek, szombat, vasárnap, hétfő Tarzan regénye, második és befejező rész, Vissza az erdőbe. Az amerikai Pathégyár utóérhetetlen remeke, a világ összes nagy mozgószínházaiban a megérdemelt zajos sikert aratta. Páralan látványosság. Az afrikai őrszenget mélyén játszik, vadállatok seregét, a pompás növényzetű exotikus egyenlítői tájakat csoportosítva, egy megindítóan kedves, mozgalmas szerelmi történet köré. Majd Tarzan a majmok földjéről a civilizált világba sodródik, de itt csak azt tapasztalja, hogy az emberestvérek sokszor gonoszabbak, mint a vadnak nevezett állatok. — Uránia mozgóban: Kedd, szerda érdekesítő meséjű amerikai dráma, A bronzember, eredeti farmertörténet a Vad-Nyugatról. Főszerepekben Amerika leghíresebb filmszínészei és artistái. Soha nem látott trükkök halmozása. Csütörtök, péntek, szombat a bucaresti Apolló-filmvállalat szenzációs irodalmi meséjű, izgalmas bűnügyi története, Dráma Monte-Carlóban. Főszerepben a páralan Friedrich Zelink. A Földközi-tenger tündérszép természeti látványosságban felülmúlhatatlan partvidékén játszik az érdekesítő filmdráma. Vasárnap Fiatalok büne, dráma, főszerepben Henny Porten. — Apolló-mozgóban: Kedd megkapó romantikus filmszínmű. Nagy érzés. Elsőrangú Nordisk-sláger! Főszerepekben Elise Frölich és Alf Blüthecher. Szerdán Richard Voss világhírű regénye filmen, Alexandra. Főszerepben Henny Porten, Csütörtök, péntek nagy Nordisk-attrakció, A pénz ördöge. Modern filmszínmű. Szombat, vasárnap A riválisok, társadalmi dráma.

A Zsidó Nemzeti Alap erdélyrészi irodájának kimutatása

(Folytatás az előbbi számból.)

Persely

Heti 2— lei bedobással
évi 100— leit gyűjthetünk!

Mintaperselyek

Akos: Kaufmann Lajosné 100—. **Kolozsvár:** Ausländer Testvérek 182:50, özv. Léb Sámuelné 127:25, **Brassó:** Friedmann Mari 179—. **Szatmárpálfalva:** Farkas Károly és Jenő 146— lei.

Kolozsvár: Dr. Krémer Armin 71— (30 germán lei), Simon M. Lajos 51:25, Neumann Mór 50—, Waldmann Lajos 40—, Baumzweig Ibrahim 37—, Geiszt Adolf 35:04, Finkler Samu 32:50, Grosz Frigyes 30:50, Izrael Emánuel 27:25 (10 germán lei), Bíró Andor 25—, Baumzweig Samu 20:60, dr. Klein Miksa 20:50, özv. Rendesné, Laszló és Társa, Kertész Márton, Boskovics Lajos, az Uj Kelet kiadóhivatala, Nirenfeld Simon, Braun Ignác 20—20—. Rothbart Lipót 16:50, Fischer Izsák 14—, Ábrahám Dezső 12:25, Frank József 10:10, az ort. hitközség irodája 10—, kisebb adományok 22:76 (976:99). **Brassó:** Benkő Ignác 51:50, Springer Lipót 42:25, Erdélyi Aruház 35—, Grünfeld Vilmos 30—, Fährndrich Béla 32:25, Katz Izsák (Metropol) 28:50, Werber Salamon 24—, Löwy és Gál Béla 22—, dr. Ritter Salamon, Grünwald Testvérek, Előpataki Mór, Fenyvesi Sámuel, Spitz Albert, Storch Izidor, Deitel Emánuel, Blatt, Deutsch Zsigmond, Sole Dávid, Sziklász József, Sola Izidor 20—20—, Ascher Testvérek 18:75, Grünberg Ferenc 15:50, Révész József 15—, Rosner és Társa 12—,

Feyer Jakabné 14—, Löbl S. 14:25, Gál Albert 14—, Kertész Testvérek 13:25, Lányi József 12—, özv. Köpfi Lázárné 10:50, Biedermann Béla, Schul József, Izsák J. kab, Erdős Mór, Weiszfeiler Kálmán, Farkas Mór, Adler Viktor, Haass József, Kertész Henrik, Löwy H. Bernát, Hirsch Vilmos 10—10—, kisebb gyűjtés 39:75 (973:25). **Vajdahunyad:** Özv. Jakob Fülöpné 75—, Sternheim Sámuel (5:50, Hirschenhauser Ernő 45:25, Hersch Sámuel 20—, Schilling Salamon 15—, Lázár József, 10—, kisebb adományok 39:25 (270—). **Ákos:** Frenkel Miklósné 60—, Rosenberg József 34—, Weisz Mórné 30—, Weisz Józsefné 20—, Löwinger Sámuel 15—, Gál Ferenc 10—, (269—). **Brád:** Fischer Dávid 10—, Feischer Gyula 56 68, kisebb gyűjtés 4:76 (71:44).

A „Debora“ Leányegyesület Nachlaja Szatmár

Az egyesület által rendezett chanuka-estély jövedelméből 1000 lei, Markovics Elek távirat megváltás címén, dr. Fried Abraham és dr. Balázs Lajos esküvője alkalmával 20—20 lei. Elszámolási differencia fejében N. N. 35 lei. A Gottlieb imaházban 120 lei. Jeremlás Zsigmond 20 lei. (Eddig befolyt 11.822 lei) 1215—

Templomadomány

Szászrégen: Büchler Gyula, Fruchter Ignác, Szabó Hermann 50—50 lei, Fixel Vilmos 40 lei, Lauber Hermann, Fixel Aron 35—35 lei, Kasztner Mór, Szabó Mór, dr. Rosenfeld Salamon, Mendel Izidor 30—30 lei, Krausz Farkas 29 lei, Simsi Hermann, Goldmann Hermann 25—25 lei, Klein Lipót, Márk Abraham, Klein Dezső, Falko Miksa, Lautmann Samu 20—20 lei, Citrom József, Szabó Mendel 15—15 lei, Weisz Gedeon 12 lei, Márk Károly, Wartenberg S., Hersdorfer Aron, Korsch I., Szabó Nándor, Stera Jenő, Szabó Farkas, Farkas Gyula, Farkas Lázár, Rosenberg Lázár 10—10, kisebb adományok 36 lei 737—

A Zsidó Nemzeti Alap Erdélyrészi Irodája.

Főszerkesztő: **Dr. FISCHER JÓZSEF**
 Felelős szerkesztő: **MARTON ERNŐ**
 Kiadó: **KADIMA** kiadóvállalat r.-t.
 Szerkesztőség: Calea Reg. Ferdinand (volt Ferenc József-ut) 48 - Kiadóhivatal: Brassai-utca 10. sz. Fiókkiadóhivatalok: Nagyvárad, Deák F.-utca 9. Arad, Str. Alexandri 1.

SPRINGER KAROLY FOGTECHNIKUS

TRANSILVANIA DENTAL DEPOT-JA

Cluj, Strada Memorandului 3
 □ □ □ Kolozsvár, Unió-utca 3

Dusan felszerelt raktár az összes fogorvosi és technikai anyagban és műszerekben.

Vidéki megrendeléseket aznap pontosan szállítok. Szolid árak! Telefon 7—21

Hetente friss szállítmány 1304

Clark és olasz cernákból, **D. M. C.** pamutokból, **Grohmann 48** és 24-es cernákból és mindennemű rövidárúkból érkezik

Blum Testvérekhez
 Nagyvárad—Oradea-Mare. — Telefon 703.

Lapkihordó

asszonyok felvételnek a kiadóban

Pályázat

Az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség pályázatot hirdet központi irodája mellett működő Palesztina-Hivatal titkári állásának betöltésére. Pályázhatnak olyan egyének, kik megfelelő képzettséggel rendelkeznek, a hivatal adminisztrációs és szervezői munkájának végzésére. Elfogadtnak olyan ajánlkozók is, akik egyelőre csak fél napi munkára vállalkoznak. Héber és német nyelv tudása feltétlenül előnyben részesül. A pályázatot — az iskolai végzettségnek, eddigi működésnek, nyelvismeretnek és fizetési igényeknek pontos megjelölésével — f. évi január hó 26-ig írásban küldendők be a hivatal címére (Cluj, str. Avram Jancu 18.), melynek véleményes javaslata alapján fog a szövetség az állás betöltése felett dönteni.

Cluj, 1922 január 10. 5682 tévész 10.
AZ ERDÉLYI PALESZTINA-HIVATAL.

„ARGENTA“

óra, ékszer és alpaccááru nagykereskedés

CLUJ,
Str. Filipescu (Óvár) Sztlélek-u.

Ajánlunk azonnali szállításra:
 Junghans és Kiengle gyártmányu:

Kis és nagy ébresztő órákat, miniatűr órákat, hárfagong és mezzogong faliórákat, különféle ingaórákat Bäcker szerkezettel, miniatűr szalonórákat

Hacker, Wolkenstein és Glücksehig gyártmányu chinaezüst

dísz-, ajándéktárgyak és szervizekben szortírozott nagyraktár. Berndorfi evőeszközök. Gyönyörű kivitelű Bijuterie választék.

Szolid, olcsó árak.
 Pontos postai szétküldés.

Gutfried és Herskovits
 Oradea-Mare — Nagyvárad
 Piata Unirei 12.

1289

Erdély legnagyobb és leszolidabb importörjei. Állandó gyári lerakat Chemnitz köztölt-szövött árukban, ugy mint horgolt nyakendők, mindennemű harisnyák, szvetterek, sálak stb. Nagy raktár mindennemű Harlandi olasz D. M. C. cernák és pamutokban.

Megrendeléseket postán eszkoziünk.

Péchy és Társa Fintükrök gyártása!

Modern üvegcsiszoló és tükörárugyár

üzemét ORADEA-MARE (Nagyvárad) Str. Saguna (Kapucinus-u.) 20 megkezdte: 1270

Minden méretű és minőségű tükrök, butorüvegek olcsó árakon megrendelhetők.

KÉRJEN ÁRAJÁNLATOT!

Pályázat

A tasnádi izr. hitközség egy jó בעל תפילה azonnal betöltendő metszői állásra pályázatot hirdet. Megkívánatik, hogy 3 ort. rabbitól קבלה-val birjon. Fizetés megegyezés szerint.

Pályázatok, melyben eddigi működés és családi állapot megjelölendő, elnökhöz nyújtandók be. Utiköltség csak a meghívottnak térítetik meg.

Tasnád, 1922 január 10.

Fischer Károly
 elnök megbízásából
Mord Henrik
 jegyző.

Nagymennyiségű lámpáaru, cseh táblaüveg, karlsbad porcellán és Dittmár-féle lámpáaru érkezett.

DEUTSCH K.I.

üveg és porcellán nagykereskedés részvénytársaság

Oradea-Mare — Nagyvárad,
 Str. Nicolae Jorga (volt Zöldfa-utca) 4.

TELEFON 71.
 1268

Pontos és szolid kiszolgálás.

BOLOND

az aki ügynöktől vesz drága essencet, mig nálam a legfinomabb **liquer essenziákat** megrendelheti utánvét mellett **75 lei kilogramokénti árban**

Glück Henrik
 Oradea-Mare (Nagyvárad)
 Calea Vict. volt Kolozsvári-u. 74. 1294

GRÜN WALD

Üvegcsiszoló, tükörárugyár és

Épületüvegezési vállalata
Oradea-Mare, Str. Gerliczy-u. 16

tudatja, hogy tükörüveg-szállítmánya megérkezett!

Készít mindenféle csiszolt butorüvegeket és tükröket, tükrök újrafoncsorozást Fintükrök I. II. III. rendua (10/16 coll) ládákban. Épületüvegezés! Minden méretű valódi cseh táblaüvegek állandó nagy raktára. 1292

(Szentgyörgyi...
 4-edszer. Rendes...
 5-ödször. Rendes...
 megválthatók...
 Kadét szerda...
 Marcsa és Hort...
 Jókai Arany...
 reenceel, Szent...
 klóssy Margit...
 rgittal, Hajnal...
 ggyel Vilmossal...
 napibéletben...
 de Barbural...
 cimszerepben a...
 a mult héten...
 e volt. Különös...
 e, hogy Micaela...
 er lona fogja...
 es, Don Jose...
 relem vására...
 csütörtök esti...
 pihenítés után...
 a vására című...
 ima, a két ve...
 ray Ferencel...
 ak a próbák...
 tek mazar-ból...
 ató előadása...
 lére van elő...
 mozgóban:
 nye, első rész...
 íban. Péntek...
 énye, második...
 Az amerikai...
 a világ összes...
 nell zajos si...
 Az afrikai...
 tok seregét, a...
 i tájakat cso...
 mozgalmas...
 a majmok...
 de illi csak...
 estvérek sok...
 vezett állatok...
 a érdekfeszítő...
 mber, eredeti...
 Főszerepekben...
 artistái. Soha...
 örök, péntek...
 lat szenczclós...
 gi története...
 r a páratlan...
 r tündérszép...
 alatlan part...
 áma. Vasár...
 pben Henny...
 megkapó ro...
 sórangu Nor...
 röllich és Alf...
 phirü regénye...
 enny Porten...
 cció, A pénz...
 vasárnap A

yrésti fro...
 l.)
 ei bedobással...
 t gyűjthetünk!

Kolozsvár:
 muelné 127:25,
 Szatmárpál...
 (30 germán...
 Mór 50—,
 orahim 37—,
 Grosz Frigyes...
 án lei), Biró...
 r. Klein Miksa...
 ertész Márton...
 ala, Nirenfeld...
 Lipót 16:50,
 12:25, Frank...
 10—, kisebb...
 Ignác 51:50,
 Grünfeld...
 Katz Izsák...
 Löwy és...
 Grünwald...
 Sámuel, Spitz...
 Blatt, Deutsch...
 Sola Izidor...
 nberg Ferenc...
 Társa 12—,

APRÓHIRDETÉSEK

Egy szö árá 1 lel. Vastagabb betűvel 2 lel.
Legkisebb apróhirdetés ára 10 lel.

Perfekt gyors és gépirót keres azonnali belépésre az Uj Kelet szerkesztőségére. Jelentkezni lehet délelőtt 11-től délután 6-ig Calea Regele Ferdinand 48.

Uj, rövid zongora Laubberger bécsi, elsőrendű dupla pedálú eladó. Érdeklődni Fraternitásonyomda, Kaufman Armin, Cluj, Honvéd-u. 16. Telefon 4-55.

Zsakett és mellény kintő állapotban eladó olcsó áron. Cim az Uj Kelet kiadóhivatalában. 3113-I

Jól felszerelt könyvkötészet helyiséggel eladó, esetleg bérbeadó. Leszerve vidékre is. Cim a kiadóhivatalban. 3155-I

Mindenfogmunkálatban perfekt technikus jelentkezék a Rudas laboratoriumában Goldsteinnál.

Keres házasság céljából 40 éves özvegy két fiúgyermekkel, 35 év körüli intelligens, vallásos hozományával vagy üzlettel rendelkező leányt vagy fiatal özvegyet 1-2 gyermekkel is. Leveleket „Beházasodás” jellegre a kiadóba. 3154-I

Eladó egy szalon garnitúra, egy nagy álló tükör és egy női íróasztal székkel. Cim Majális-u. 2.

Kalap uri divat szakmában jártas, jó megjelenésű segédet, perfkttül románul beszélőt, jó kirkakat rendezőt azonnali belépésre keresek. Szombaton zárva. Weisz Siegfried Cluj, Calea Reg. Ferd. 6.

Lehetőleg szesz szakmában jártas zsidó könyvelőt keresek. Az üzlet szombaton zárva. Ajánlatokat Kohner céghez, Zsibó kérek.

Egy nyomdávállalat társtulajdonosa, ki 29 éves izraelita vallású, vagyoniilag hozzáillő hozományával leánnyal házasság céljából megismerkedne. Leveleket „Házasság” jellegre az Est Hirlapiroda Tg. Mures továbbít.

Eladó egy nagyon szép fehér selyem női jelmez. Megtekinthető délelőtt 11-1-ig Minoriga-u. 6. ajtó 6.

Booskor, mosótalp, felsőbőr és szíjgyártóblank

Állandóan nagy készlet késznyben és nagyban, legolcsóbb árak mellett. — Vidéki megrendéseket kis postacsomagokban is eszközölök. — Jelenlegi talp és booskor ára 65-70 lel. — vagonútelnél 5 százalékos kedvezmény. **SÁMSON BÖRGVÁR,**

Gyufagyár-utca 1 — Gyors-áru raktárral szemben. — Telefoni gyár 3-86 - lakás 3-87 1278.

Táblaüveget minden méretben, lámpaárut, 1262

kristályfehér lámpacső és csiszolt üvegárukat, demijonokat raktárról azonnal szállítunk

Ausländer Testvérek

Cluj-Kolozsvár, Piata M. Viteazul (v. Széchenyi-tér) 39 Telefon 9-54.

En-gros!

En-detail!

KRISTÁLY

Fest, tisztít. TELEFON 500, 11-21.

Bőrlábszárvédő

elsőrendű anyagból fekete, barna és sárga színben 1286

Krébs János szíjgyártó Cluj, Calea Regele Ferdinand 77.

Kereskedőknek árkedvezmény!

A bécsi divat saison-ujdonságai megérkeztek

Női divat különlegességek nagy választékban, szolid árak, finom anyagok 1267

Grünwald és Steiner

női divatkülönlegességek áruháza CLUJ, PIATA UNIRII No. 12.

LLOYD

az előkelő zsidóság találkozó helye. ORT. ÉTTEREM
Bankettek, lakodalmak legjobb kivitelben és a legjutányosabb árban. Cluj, Mátyás kir.-u. és Unió-u. sarok

Hölgyek figyelmébe!

Megnyilt! SALON DE PARIS Megnyilt!

Speciális női fodrász, hajfestő és manikűr terem. Hajfestés a legtermészetesebb színekben. Fejmosás, ondolás, fésülés u. m. történelmi és fantazie frizurák, bandacre frizettek, hajfonatok, legszebb kivitelben. — Cal. Victoriei (Kossuth Lajos-u.) 2. 1284

CUKORKA és CSOKOLÁDÉ raktár

LUZTIB és HUSSBACHER Cal. Reg. Ferdinand 31.
Szállítunk postán, utánvét mellett. 1277

WIENBEN

Megnyitottuk

is Vollzeile 15 szám alatt internacionalis szállítási irodánkat. Vállalkozunk mindenféle export és import szállítási ügyek lebonyolítására Gyűjtőkocsi forgalom. Butorkocsikkal való szállítás. Fuvarelemek felülvizsgálása és díjtöbbletek kiutalása, Központ: Cluj. Filók: Wien, Nagyvárad, Orsova. Kirendelt-segek minden határon. **DEUTSCH TESTVÉREK**

Első Erdélyrészi Ékszerárúgyár

CLUJ-KOLOZSVÁR, Str. Xenopol (Szappan-u. elején)

Állandóan raktáron tart saját készítményű láncot, gyűrűt karkötőt stb. Vállal minden e szakmába vágó munkák elkészítését, alakítását és javítását. Fogászati arany- és forrasztó. Huzal és lemez arany- és ezüstben. Törmelékarany-beváltás. 1273

2-13 TELEFON TELEFON 2-13

Előkelő külföldi kozmetikai gyár romániai képviselője helyi képviselőket keres Arad, Szatmár, Máramarossziget, Temesvár környékére 3-4000 lel kautioval. Ajánlatokat

Express Loydhoz

Calea Regele Ferdinand 36-38.
„Kozmetica” jellegre. 153

A kormány engedélye alapján, „Erdély és a csatolt területek orth. izr. Központi Iroda” felügyelete alatt a Timisoarai „Bega” (ezelőtt „Hungária”) Gőzmalom Rt., Timisoara (Temesvár) a

HUSVÉTI LISZT

kizárólagos előállításával bizott meg. — Sürgős rendelések vagy közvetlenül a Központi Irodához, Bistrita, vagy a „Bega” Gőzmalom Rt. igazgatóságához, Timisoara, intézendők. — Szállítási engedélyről és vagonokról a „Bega” Gőzmalom Rt. gondoskodott. — Kormányrendelet értelmében a timisoarai „Bega” Gőzmalom Rt. liszt-szállítmányai külön kedvezményes fuvardíjtétel mellett eszközöltetnek. 3142-I

Kereskedők figyelmébe!

Rózsahelyi és más gyártmányú szövőfonál, Grohmann-fejtő kapható a most megnyilt

Judovics Lázár

engros üzletébe Cluj, (Kolozsvár) Calea Reg. Ferdinand v. Vesselényi Miklós-utca 11. szám.

Bejárata a Szép-utcai oldalon

Metropol kávéházban

négyszer hetenként FRITZ THELER karmester vezénylete alatt salon vonós-zenekar hangversenye 1271

A Temesvári Gyapjuipar Rt.

kolozsvári fióküzletében: Cal. Victoriei (Kossuth Lajos-u.) 24.

eredeti gyári árakon kaphatók: férfi- és női gyapjuszövetek

Engros és endetail!

1302 Harisnyáruk engros!

Szőrme bundákban és különféle

szőrmékben

nagy választék. Megrendelés, átalakítás és festést minden mennyiségben vállalunk

S. Eisensädter & Co. 1297

szücs, szőrmearuháza Cal. Vict. (v. Kossuth Lajos-u.) 2. Telefon 1-49.

Világceikk!

Luxor's Coron Blue

Meszeléshez és kékítéshez nélkülözhetetlen angol kocka. I-a minőség. 1 láda 32 csomag. 10 csomag 1/4 és 10 csom. 1/2-es. 192 drb. 200 lel beküldése ellenében postán franco küld a

„LUXOR” vegyészeti gyár, Cluj,

Telegram: „Luxor”, Cluj, Telefon 12-97. Engros engedmény. 1295

Aszalt

szilva

érkezett

Léb Fivérekhez

Cluj-Kolozsvár. Telefon 4-71